

DOI: 10.33270/0525676812.1
УДК 341.322.5

ЛОШИЦЬКИЙ Михайло

доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри військового права та правоохоронної діяльності Національного університету оборони України

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0533-0079>;

ТИЧНА Богдана

кандидат юридичних наук, начальник відділу юридичного забезпечення Національного університету оборони України

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3948-4570>

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Анотація. У статті розглянуто правові аспекти ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду Україною як одного з ключових елементів міжнародно-правового механізму притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні міжнародних злочинів на території України. Акцентовано на тривалій історії цього процесу, конституційних перешкодах, що поставали перед Україною, і практичних кроках, здійснених для імплементації положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду в національне законодавство. Висвітлено суперечності в науковій думці щодо можливих наслідків приєднання до Міжнародного кримінального суду, а також засвідчено важливість гармонізації кримінального законодавства з міжнародними стандартами у сфері воєнних злочинів. Увагу зосереджено на ст. 31-1 Кримінального кодексу України, її значенні та недоліках. Розглянуто роль ратифікації у формуванні механізмів правосуддя, забезпеченні прав потерпілих, зміцненні міжнародної співпраці й підвищенні ефективності національної системи кримінальної юстиції. Обґрунтовано необхідність усунення правових колізій та правової невизначеності щодо юрисдикції Міжнародного кримінального суду в Україні для забезпечення справедливості та протидії безкарності в умовах збройного конфлікту.

Ключові слова: Римський статут; Міжнародний кримінальний суд; воєнні злочини; юрисдикція; кримінальна відповідальність; правосуддя; міжнародне право.

Рекомендоване посилання:

Лошицький М., Тична Б. Правові механізми розслідування воєнних злочинів у міжнародному кримінальному праві. *Наука і правоохорона*. 2025. Вип. 1–2 (67–68). С. 7–12. DOI: 10.33270/0525676812.1

Вступ

У зв'язку з повномасштабною агресією проти України питання ефективного розслідування міжнародних злочинів набуло особливої актуальності. Перед українською правовою системою постали безпрецедентні виклики: необхідність не лише документувати факти воєнних злочинів, а й забезпечити їхнє розслідування відповідно до міжнародних стандартів правосуддя. У цьому контексті ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду стала не просто юридичним актом, а важливим кроком на шляху інтеграції України до системи міжнародного кримінального правосуддя.

Однак правозастосовна практика постає перед низкою системних проблем. По-перше, тривають дискусії щодо потенційних ризиків для національ-

ного суверенітету і Збройних Сил України. По-друге, окремі положення національного кримінального законодавства, зокрема щодо командної відповідальності, залишаються недостатньо конкретизованими, що ускладнює їх ефективне застосування на практиці. По-третє, в українському правовому полі зберігається правова невизначеність щодо співвідношення положень Римського статуту й національних актів.

Зазначене засвідчує наявність складної комплексної проблеми – необхідності не лише юридичної ратифікації Римського статуту, а й ефективної імплементації його положень у правову систему України. Водночас відкритим залишається питання про те, наскільки наявні правові механізми надають можливість притягнути до відповідальності осіб, винних у вчиненні воєнних

злочинів, зокрема представників країни-агресора, і як забезпечити справедливості у міжнародному масштабі. Ця проблема має не лише правовий, а й політико-суспільний вимір, адже українське суспільство очікує на відновлення справедливості, притягнення винних до відповідальності та гарантії неповторення таких злочинів у майбутньому.

Матеріали та методи

Питання розслідування воєнних злочинів у контексті міжнародного кримінального права, зокрема в умовах збройного конфлікту на території України, привертає посилену увагу науковців, серед яких слід виокремити таких дослідників: І. В. Басиста, В. С. Березняк, Ю. В. Васюта, В. Л. Іващенко, Р. А. Каторкін, Д. В. Лазарева, В. Д. Людвік, І. В. Міщук, Р. В. Пасічник, О. М. Сапичка, М. І. Смирнов, К. В. Степаненко, Ю. М. Чорноус, В. В. Шаблюстий, С. І. Шевченко та ін.

Метою статті є дослідження правових механізмів розслідування воєнних злочинів у міжнародному кримінальному праві з огляду на сучасний стан імплементації Римського статуту в Україні.

Результати й обговорення

Суспільство спрямувало увагу на необхідність ратифікації Римського статуту й обговорення можливих шляхів притягнення країни-агресора до відповідальності за вчинені міжнародні злочини.

Через безпрецедентний характер таких діянь для сучасної історії України національна система правосуддя опинилася перед низкою викликів, зокрема належно задокументувати, дослідити й довести факти порушення норм міжнародного права (Leheza et al., 2020, p. 124).

Слід зауважити, що проблема ратифікації Римського статуту в Україні має тривалу історію, її актуальність зберігається понад двадцять років. Початком цієї історії стало підписання Україною Римського статуту 20 січня 2000 року, коли держава задекларувала свою прихильність до принципів міжнародної кримінальної юстиції (Berezniak, 2022, p. 156). Проте впродовж тривалого часу Україна залишалася поза межами повноцінної участі в діяльності МКС, адже не здійснила наступного кроку – ратифікації цього документа.

Основна причина такого зволікання полягала в складності імплементації положень Римського статуту в національне правове поле. Уже 2001 року Конституційний Суд України оприлюднив висновок, згідно з яким деякі положення статуту виявилися не сумісними з Конституцією України. Тобто однією з ключових причин, чому Україна не ратифікувала Римський статут, стало саме питання конституційної узгодженості. Юрисдикція МКС, побудована на принципі комплементарності, вимагала чіткої інтеграції з національною правовою системою, що своєю чергою потребувало внесення відповідних змін до Основного Закону. Такий підхід суперечив чинній тоді

редакції ст. 124 Конституції України, яка не передбачала можливості делегування частини судової влади міжнародним органам (Opinion of the Constitutional..., 2001).

З метою розв'язання цього правового конфлікту було запропоновано внести зміни до ст. 124 Конституції України. В оновленій редакції, зокрема в ч. 6, було передбачено, що «Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським статутом Міжнародного кримінального суду». Тобто ці зміни мали створити конституційні підстави як для майбутньої ратифікації, так і для правової співпраці з Міжнародним трибуналом (Constitution of Ukraine..., 1996).

Однак навіть після того, як відповідні поправки до Конституції України були ухвалені, питання практичного закріплення положень Римського статуту на рівні національного законодавства залишалося невирішеним протягом тривалого часу. Утім ратифікація Римського статуту МКС все ж таки відбулася. Це передбачено Законом України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 21 серпня 2024 року № 3909-IX, що не лише відкрило можливість для глибшої співпраці з МКС, а й стало символічним кроком у напрямі зміцнення верховенства права та боротьби за справедливості у міжнародному масштабі (Law of Ukraine..., 2024).

На противагу цьому в українській правовій науці є різні позиції щодо наслідків ратифікації Римського статуту. Деякі фахівці ставлять під сумнів його доцільність, вважаючи, що такий крок може мати негативні наслідки для громадян України. Наприклад, М. І. Смирнов висловлює думку, що ратифікація документа автоматично поширить юрисдикцію МКС на територію України, а це, на його думку, може призвести до притягнення до відповідальності представників Збройних Сил України (Smyrnov, 2022, p. 167).

Проте слід акцентувати, що, згідно зі ст. 51 Статуту ООН, жодні його положення не позбавляють державу-члена права на самозахист – як індивідуальний, так і колективний – у разі збройного нападу. Це право залишається чинним доти, доки Рада Безпеки не здійснить необхідних заходів з метою підтримання міжнародного миру й безпеки. Отже, участь України в Римському статуті не обмежує її законне право захищати себе із застосуванням власних Збройних Сил (Charter of the United...).

У преамбулі Римського статуту зауважено, що держави, які до нього приєдналися, підтверджують свою відданість основним принципам, закладеним у Статуті ООН. Отже, притягнення до відповідальності в межах МКС стосується виключно осіб, винних у серйозних злочинах, таких як геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини або акти агресії, тобто тих, хто свідомо віддавав накази на вчинення таких діянь (Berezniak, & Rukina, 2024, p. 183). Це виключає

можливість переслідування всіх військових – ідеться лише про індивідуальну відповідальність за конкретні злочини.

Крім цього, М. І. Смирнов розглядає перспективу ратифікації Римського статуту в позитивному контексті. Він зауважує, що приєднання України до цього міжнародного документа забезпечить їй участь у діяльності всіх інституцій МКС. Зокрема, це дасть Україні можливість увійти до Асамблеї держав-учасниць, виносити пропозиції до порядку денного її засідань, брати активну участь у прийнятті рішень, впливати на формування бюджету, зокрема й щодо фінансування розслідувань, що стосуються України. Крім того, Україна зможе брати участь у виборах Прокурора МКС, долучатися до процесу формування складу суду й навіть висувати свого кандидата на посаду судді. Тому завдяки ратифікації Римського статуту держава отримає спектр засобів впливу на діяльність МКС (Smirnov, 2022, p. 168).

Своєю чергою дослідниця Л. Б. Тарасенко зосереджує увагу на ще одному важливому аспекті цього процесу. Вона зазначає, що приєднання до Римського статуту дасть змогу ефективно притягати до відповідальності осіб, які вчиняють міжнародні злочини, зокрема в контексті збройного конфлікту. Ратифікація документа також матиме позитивний вплив на національні правоохоронні органи, стимулюючи їх до проведення розслідувань у відповідності до міжнародних стандартів. Це своєю чергою сприятиме підвищенню рівня правосуддя, розвитку міжнародного партнерства та зміцненню системи захисту прав людини в Україні. Цей крок посилить позицію України на міжнародній арені в контексті конфлікту з державою-агресором (Tarasenko, 2023, p. 88).

Ратифікація Римського статуту є ключовим елементом на шляху європейської інтеграції України. Це рішення має глибоке стратегічне значення, адже відкриває нові можливості для ефективної взаємодії з Міжнародним кримінальним судом у процесі розслідування міжнародних злочинів, вчинених на території нашої держави в умовах збройного конфлікту (Liudvik, 2023, p. 118).

Одним із важливих наслідків ратифікації Римського статуту є посилення правового захисту жертв війни. Міжнародний кримінальний суд надає додаткові механізми правосуддя у випадках, коли національні судові органи не можуть діяти ефективно через відсутність доказів, неможливість встановити місцезнаходження підозрюваних або інші юридичні обмеження. Ратифікація також стане поштовхом до адаптації українського кримінального законодавства до міжнародних стандартів, закладених у Римському статуті. Це дасть змогу не лише ефективніше переслідувати винних у воєнних злочинах, а й забезпечити правові підстави для активної участі України в міжнародних розслідуваннях. Такий крок сприятиме зміцненню національної правової

системи та підвищенню рівня довіри до неї з боку як громадян, так і міжнародної спільноти.

Також з метою імплементації положень Римського статуту в українське законодавство, зокрема ст. 28 Римського статуту МКС (Rome Statute..., 1998), Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 9 жовтня 2024 року № 4012-IX, що стало важливим кроком на шляху до узгодження національної правової системи з міжнародними зобов'язаннями (Law of Ukraine..., 2024). До Кримінального кодексу України (далі – КК України) додано статтю 31-1, яка встановлює відповідальність військових командирів, осіб, що виконують їхні функції, та інших начальників за злочини, передбачені ст. 437–439, 442, 442-1 КК України, вчинені підлеглими, які перебували під їхнім командуванням і контролем (Criminal Code..., 2001). Відповідальність настає, якщо командир знав або ігнорував явну інформацію про вчинення чи намір вчинення злочину підлеглим, але не вжив заходів у межах своїх повноважень для запобігання йому, припинення чи повідомлення про нього органам досудового розслідування. Звісно, ст. 31-1 КК України відіграє важливу роль у посиленні спроможності держави протидіяти таким злочинам, одночасно забезпечуючи виконання Україною міжнародних зобов'язань.

Водночас чинна редакція статті 31-1 КК України має низку суттєвих недоліків, які значно ускладнюють її ефективне правозастосування. Зокрема, законодавчо недостатньо конкретизовано обов'язки військових командирів, межі їхньої кримінальної відповідальності, а також немає чітко визначених критеріїв правової оцінки їхніх дій в умовах складної оперативної обстановки. Це створює ризик неоднозначного трактування положень статті й може призводити до прийняття упереджених або неправомірних рішень, передусім у контексті активних бойових дій.

З метою усунення виявлених прогалин доцільним вбачається внесення змін до відповідного законодавства. Пропонується, зокрема, запровадження чітких правових орієнтирів щодо оцінки дій командирів у кризових ситуаціях, а також належне врахування об'єктивних умов виконання ними своїх службових обов'язків. Це сприятиме досягненню балансу між забезпеченням належного контролю за військовим керівництвом і захистом їхніх прав, що своєю чергою підвищить ефективність функціонування системи кримінальної юстиції в Україні.

Ратифікація також відіграє важливу роль у запобіганні безкарності за злочини. МКС має юрисдикцію щодо осіб, відповідальних за злочини агресії, навіть якщо вони перебувають поза

межами національної юрисдикції, що відповідає суспільному запиту на справедливість у контексті правосуддя. Додатково ратифікація відкриває можливості для застосування принципу універсальної юрисдикції судами інших держав, і це дає змогу притягувати до відповідальності виконавців воєнних злочинів, таких як рядовий, сержантський, старшинський склад, які можуть залишатися поза увагою національних органів чи МКС через обмеженість ресурсів. Кожна країна, що ратифікувала Римський статут, має власні особливості імплементації його положень, що розширює географію правосуддя та сприяє глобальній боротьбі з безкарністю (Shablysty, 2013, p. 401).

Важливим аспектом є потенціал ратифікації для розвитку національних інститутів правосуддя. Створення спеціалізованих судових механізмів для розгляду воєнних злочинів дасть змогу Україні не лише ефективніше розслідувати такі діяння, а й розробити комплексний підхід до відновлення справедливості та суспільного примирення. Це має важливе значення для забезпечення довгострокової стабільності й зміцнення соціальної згуртованості в умовах постконфліктного відновлення.

На противагу цьому, залишається чинною постанова Верховної Ради України від 4 лютого 2015 року № 145-VIII, якою було ухвалено заяву Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських

громадян»» (далі – Заява) (Resolution of the Verkhovna..., 2015). У цьому контексті йдеться про правову колізію, яка полягає в розбіжності між Заявою та п. 3 ст. 12 Римського статуту (Rome Statute..., 1998). Заява, маючи за основу національне законодавство, вужча за обсягом, обмежує юрисдикцію МКС конкретними злочинами й особами (посадовці рф, «ДНР», «ЛНР»). Натомість визнання юрисдикції МКС за Римським статутом є ширшим за змістом, охоплюючи всі злочини, що підпадають під компетенцію суду. Ця невідповідність між національним і міжнародним актами створює правову невизначеність щодо обсягу повноважень МКС в Україні.

Висновки

Ратифікація Римського статуту Україною стала важливим кроком у зміцненні міжнародного правосуддя та боротьби з безкарністю за тяжкі міжнародні злочини, вчинені на території України. Водночас реалізація положень Римського статуту потребує подальшого вдосконалення національного законодавства, зокрема уточнення норм, таких як ст. 31-1 Кримінального кодексу України, для забезпечення чіткості й ефективності правозастосування. Ратифікація також відіграє ключову роль у євроінтеграційному процесі, зміцнює позицію України на міжнародній арені та сприяє розвитку правосуддя, що є критично важливим для відновлення справедливості та суспільної згуртованості в умовах збройного конфлікту. Тобто ратифікація Римського статуту є не лише юридичним, а й політичним кроком, що демонструє реалізацію Україною дотримання принципу верховенства права, демократичних цінностей і процесу глобальної боротьби за справедливість.

References

- [1] Berezniak, V. (2022). On the peculiarities of the jurisdiction of the International Criminal Court: analysis of individual provisions of the Rome Statute. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 1, 155-160. DOI: 10.31733/2078-3566-2022-1-155-160
- [2] Berezniak, V.S., & Rukina, D.O. (2024). The problem of international and national consolidation of the definition of "ecocide" taking into account the subjective and objective features of the composition of such a criminal offense: doctrine and practice. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 1(128), 183-188. DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-183-188
- [3] Charter of the United Nations. (n.d.). Retrieved from https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
- [4] Constitution of Ukraine. (1996, June). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- [5] Criminal Code of Ukraine. (2001, April). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
- [6] Law of Ukraine No. 3909-IX "On the ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and amendments thereto". (2024, August). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-IX#>
- [7] Law of Ukraine No. 4012-IX "On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in Connection with the Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto". (2024, October). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text>
- [8] Leheza, Ye., Filipenko, T., Sokolenko, O., Darahan, V., & Kucherenko, O. (2020). Ensuring human rights in Ukraine: problematic issues and ways of their solution in the social and legal sphere. *Cuestiones políticas*, 37(64), 123-136. DOI: 10.46398/cuestpol.3764.10

- [9] Liudvik, V. (2023). Criminal liability for violation of the laws and customs of war. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 1, 116-122. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-5-128-134
- [10] Opinion of the Constitutional Court of Ukraine No. 3-в/2001 "Opinion of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional submission of the President of Ukraine on the provision of an opinion on the compliance of the Constitution of Ukraine with the Rome Statute of the International Criminal Court (case on the Rome Statute)". (2001, July). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>
- [11] Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine No. 145-VIII "On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine "On the recognition by Ukraine of the jurisdiction of the International Criminal Court over the commission of crimes against humanity and war crimes by senior officials of the Russian Federation and leaders of the terrorist organizations "DPR" and "LPR", which led to particularly grave consequences and mass murder of Ukrainian citizens". (2015, February). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-19#Text>
- [12] Rome Statute of the International Criminal Court. (1998, July). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
- [13] Shablysty, V.V. (2013). Certain Issues of Criminal-Legal Provision of Military Human Security and Security of Military Service. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 2, 400-406.
- [14] Smyrnov, M. (2022). How the ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court may affect the investigation of the crime of aggression of Russia against Ukraine. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 6, 164-169. DOI: 10.51547/ppp.dp.ua/2022.6.27
- [15] Tarasenko, L.B. (2023). Ratification of the Rome Statute by Ukraine: relevance and consequences. *The legal system of the state: problems of formation and prospects for development in the context of European integration: materials of the All-Ukrainian scientific conference* (pp. 86-90). Odesa. Retrieved from <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1ddaf166-44f9-4266-ba3e-e06f3bd0db1d/content>

Список використаних джерел

- [1] Березняк В. Щодо особливостей юрисдикції Міжнародного кримінального суду: аналіз окремих положень Римського статуту. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 155–160. DOI: 10.31733/2078-3566-2022-1-155-160
- [2] Березняк В. С., Рукіна Д. О. Проблематика міжнародно-національного закріплення дефініції «екоцид» з урахуванням суб'єктивних та об'єктивних ознак складу такого кримінального правопорушення: доктрина та практика. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 1 (128). С. 183–188. DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-183-188
- [3] Статут Організації Об'єднаних Націй. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf.
- [4] Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- [5] Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
- [6] Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього : Закон України від 21 серп. 2024 р. № 3909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-IX#>
- [7] Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього : Закон України від 9 жовт. 2024 р. № 4012-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text>
- [8] Leheza Ye., Filipenko T., Sokolenko O., Darahan V., Kucherenko O. Ensuring human rights in Ukraine: problematic issues and ways of their solution in the social and legal sphere. *Cuestiones políticas*. 2020. Vol. 37, No. 64. P. 123–136. DOI: 10.46398/cuestpol.3764.10
- [9] Liudvik V. Criminal liability for violation of the laws and customs of war. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2023. Special Issue No. 1. P. 116–122. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-5-128-134
- [10] Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут) від 11 лип. 2001 р. № 3-в/2001. Справа № 1-35/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>
- [11] Про Заяву Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян» :

- Постанова Верховної Ради України від 4 лют. 2015 р. № 145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-19#Text>
- [12] Римський статут Міжнародного кримінального суду : міжнар. док. від 17 лип. 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
- [13] Шаблистий В. В. Окремі питання кримінально-правового забезпечення воєнної безпеки людини та безпеки військової служби. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 400–406. URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/issue/view/17/62>
- [14] Смирнов М. Як ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду може вплинути на розслідування злочину агресії Росії проти України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 6. С. 164–169. DOI: 10.51547/ppp.dp.ua/2022.6.27
- [15] Тарасенко Л. Б. Ратифікація Римського статуту Україною: актуальність та наслідки. *Правова система держави: проблеми формування та перспективи розвитку в контексті євроінтеграції* : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 7 груд. 2023 р.). Одеса, 2023. С. 86–90. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1ddaf166-44f9-4266-ba3e-e06f3bd0db1d/content>

LOSHYTSKYI Mykhailo

Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Military Law and Law Enforcement Activities of the National Defense University of Ukraine

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0533-0079>;

TYCHNA Bohdana

PhD in Law, Head of the Department of Legal Support of the National Defense University of Ukraine

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3948-4570>

LEGAL MECHANISMS FOR INVESTIGATING WAR CRIMES IN INTERNATIONAL CRIMINAL LAW

Abstract. *The article examines the legal aspects of Ukraine's ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court as one of the key components of the international legal mechanism for holding individuals accountable for international crimes committed on Ukrainian territory. Special attention is paid to the lengthy history of this process, the constitutional obstacles Ukraine faced, and the practical steps taken to implement the provisions of the Rome Statute into national legislation. The article highlights scholarly debates regarding the potential consequences of joining the International Criminal Court and emphasizes the importance of harmonizing Ukraine's criminal legislation with international standards in the field of war crimes. Particular focus is placed on Article 31-1 of the Criminal Code of Ukraine, its significance, and its shortcomings. The role of ratification is explored in the context of justice mechanisms, ensuring the rights of victims, strengthening international cooperation, and improving the effectiveness of the national criminal justice system. The article identifies the need to eliminate legal conflicts and uncertainty regarding the ICC's jurisdiction in Ukraine in order to ensure justice and counter impunity during armed conflict.*

Keywords: *Rome Statute of the International Criminal Court; International Criminal Court; war crimes; jurisdiction; criminal responsibility; justice; international law.*